

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

**НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА
ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление:	212	Музикални и сценични изкуства
Професия:	212010	Музикант – инструменталист
Специалности:	2120119	Гайда
	2120120	Кавал
	2120121	Гъдулка
	2120122	Тамбура
Професия:	212030	Музикант – вокалист
Специалност:	2120302	Народно пеене

Утвърдена със Заповед №РД09-528/16.06.2021г.,

изм. със Заповед № РД09-284/27.04.2022 г.

София, 2022 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавния изпит по теория и по практика на професията за придобиване трета степен на професионална квалификация по професията **212010 Музикант-инструменталист** за специалностите 2120119 гайда, 2120120 кавал, 2120121 гъдулка, 2120122 тамбура и по професията **212030 Музикалнт-вокалист**, специалност 2120302 народно пеене от професионално направление 212 Музикални и сценични изкуства от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл.6 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация по изучаваната професия и специалност.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Държавният изпит по теория и практика на професията се провежда в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация..

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

1. За част по теория на професията:

- А. Формат и учебно съдържание
- Б. Критерии за оценяване

2. За част по практика на професията:

- А. Изисквания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
- Б. Критерии за оценяване.

III. ФОРМАТ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЪРЖАВНИЯ ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

1. Държавният изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация включва две части:

- а) част по теория на професията;
- б) част по практика на професията.

2. Държавният изпит част по теория на професията е писмен и се провежда във формата на тест, който се състои от три модула и включва въпроси, чието правилно решение дава максимален общ брой 100 точки.

2.1. Времетраенето на изпита част по теория на професията е 4 (четири) астрономически часа, разпределени както следва: първи модул – 40 минути, втори модул – 80 минути, трети модул – 120 минути.

2.2. Тестовият комплект за писмен тест се съставя в училището от база данни с въпроси по темата, изтеглена в Министерството на образованието и науката на основание на чл. 3, ал. 2 от НАРЕДБА № 1, от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, Обн. - ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г., изм. и доп. ДВ, бр.101 от 03.12.2021 г.

2.3. Учениците се явяват на част по теория на професията с химикал със син цвят, молив и гума в съответствие с чл. 5, ал.1 от НАРЕДБА № 1, от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, Обн. - ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г.

3. Държавният изпит част по практика на професията представлява индивидуално изпълнение на музикална програма, съставена в съответствие с образователните изисквания и учебните програми за професия музикант-инструменталист и професия музикант-вокалист по съответните специалности, по график на училището.

4. Дейностите и задълженията на комисиите за подготовка, организиране и провеждане на изпитите и на Директора са разписани в чл. 4 от НАРЕДБА № 1/19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, Обн. - ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г.

5. Съставът на комисиите за подготовка и оценяване на изпита - част по теория на професията и за провеждане и оценяване на изпита - част по практика на професията, се определя в съответствие с чл. 35, ал. 1 - 3 от ЗПОО за всяка специалност от професия, по която ще се полага изпит.

6. Оценяването на писмените работи от изпита на част по теория на професията се извършва от комисията в съответствие с чл. 14 от от НАРЕДБА № 1, от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, Обн. - ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г.

7. Оценяването на индивидуалните изпълнения на музикални програми от изпита на част по практика на професията се извършва от комисията в съответствие с чл. 15 от от НАРЕДБА № 1, от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, Обн. - ДВ, бр. 18 от 28.02.2020 г.

8. Оценките поставени от изпитните комисии за част по теория на професията и за част по практика на професията са окончателни и не подлежат на промяна.

9. В определеното в графика време и място за провеждане на държавния изпит - част по теория и част по практика на професията, учениците се явяват с документ за самоличност.

IV. ОЦЕНЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПИТИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на трета степен на квалификация се извършва по следните критерии:

Критерии за оценяване на част по теория на професията:

№	Критерии за оценяване на част по теория на професията	Максимален брой точки
1.	Тест – първи модул, тридесет въпроса със затворен отговор	30
2.	Тест – втори модул, комплексна слухова задача и въпроси с отворен отговор (практически задачи)	40
3.	Тест – трети модул, въпрос за писмен отговор	30
3.1	- степен на обхващане на проблематиката – 22 т.	
3.2	- познаване и владееене на терминологията – 2 т.	
3.3	- вярност на определенията и примерите – 2 т.	
3.4	- логична структура на изложението – 2 т.	
3.5	- граматически правилен език и стил – 2 т.	
	Общо:	100

Забележка: Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор с точност до 1, а с точност до 0,50 в случаите на въпрос, който съдържа елементи за оценяване с част от точка.

Критерии за оценяване на част по практика на професията и специалността:

№	Критерии за оценяване по практика на професията	Максимален брой точки
1.	Цялостно представяне на програмата	40
2.	Художествено изграждане на творбите - стил, щрихи, темпо, ритъм. звукоизвличане, техническа прецизност.	40
3.	Сценично присъствие	10
4.	Музикална памет	10
	Общо:	100

Забележка: При оценката за цялостно представяне на програмата се взима предвид и подбора на произведенията включени в нея – съобразени с художествения опит и предразположението на ученика към тях, както и съответствието на техническите му умения, със съдържащите се в тях трудности.

1. Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на трета степен на професионална квалификация се извършва в точки, както следва:

- част по теория на професията – максимално 100 точки;
- част по практика на професията и специалността – максимално 100 точки.

2. Всеки изпит се счита за успешно положен при успешното полагане на двете му части – част по теория на професията и част по практика на професията. Всяка част от изпита е успешно положена при постигане на 50 на сто от максималния брой точки.

3. Окончателната оценка се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява по формула: окончателната оценка в брой точки е равна на 0,5 x

получения брой точки от част по теория на професията + 0,5 x получения брой точки от част по практика на професията.

4. Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки x 0,06.

5. Окончателната оценка от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател слаб;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател среден;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател добър;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател много добър;
- д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател отличен.

V. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ НА ПИСМЕНИЯ ИЗПИТ ЗА ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА

Учебното съдържание за писмения изпит по част теория на професията обхваща следните музикално-теоретични дисциплини:

- Теория на музикалните елементи (ТМЕ);
- Хармония;
- Музикални форми;
- История на музиката;
- Български музикален фолклор.

Тестът за писмения изпит на част по теория на професията се състои от три модула:

А. Първи модул - включва 30 въпроса със затворен отговор от учебното съдържание по дисциплините:

- теория на музикалните елементи (ТМЕ) – 10 въпроса;
- хармония – 7 въпроса;
- музикални форми – 6 въпроса;
- история на музиката – 7 въпроса.

Всеки верен отговор носи по 1 точка. Максималният брой точки от първия модул на теста е 30 точки.

Първите четири въпроса по ТМЕ са слухови задачи:

- 1.) ладове;
- 2.) интервали;
- 3.) метроритъм;
- 4.) акорди.

Слуховите задачи са нотирани. Всяка слухова задача се изсвирва на живо по два пъти от преподавател в началото на първия модул.

Б. Втори модул – състои се от две части:

1. Първа част - включва комплексна слухова задача с едновременно наблюдение и анализ на нотен текст от музикалната литература (в клавирна фактура), съобразен с учебното съдържание по дисциплините: теория на музикалните елементи, хармония, музикални форми и история на музиката.

Теория на музикалните елементи и хармония участват с по 3 въпроса, музикален анализ и история на музиката участват с по 2 въпроса, като всеки верен отговор носи максимален брой до 2 точки. Максималният брой точки за комплексната слухова задача е 20 точки.

Музикалните примери от комплексната слухова задача са записани в аудио формат mp3 и задължително се прослушват два пъти в началото на първата част на втори модул.

2. Втора част – включва 3 въпроса с отворен отговор (практически задачи), съобразени с учебното съдържание по дисциплините: теория на музикалните елементи, хармония и музикални форми.

Всяка дисциплина участва с по един въпрос (задача), като верните отговори по теория на музикалните елементи носят 8 точки; по хармония - 8 точки; по музикални форми - 4 точки. Максималният брой точки за въпросите с отворен отговор (практическите задачи) е 20 точки.

Максималният брой точки от двете части на втория модул на теста е 40 точки..

В. Трети модул - въпрос за писмен отговор

Представява писмено развиване на един въпрос от предварително обявени 10 изпитни въпроса от учебното съдържание по български музикален фолклор. Писмената работа е в обем до четири страници. Максималният брой точки от третия модул на теста е 30 точки. Оценяването на работите се извършва въз основа на критериите, определени в Раздел IV на програмата „Оценяване на резултатите от изпитите за придобиване на професионална квалификация”.

- **Учебно съдържание по „Теория на музикалните елементи”:**

Теоретични знания, практически и слухови задачи, които включват определяне, построяване и отгатване на:

1. Октавови групи; основни и производни степени, хроматични знаци; нотни ключове - виолинов сол ключ, басов фа ключ, алтов до ключ и теноров до ключ; транспониране чрез смяна на ключа.
2. Прости и сложни метруми. Размери: 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 9/8, 12/8; 3/2, alla breve; 5/8 (5/16), 7/8 (7/16), 8/8 (8/16), 9/8 (9/16), 11/8 (11/16). Променливи размери. Основно и особено деление на двуделните и триделните нотни стойности. Видове синкопи.
3. Мажорни и минорни тоналности до седем знака включително. Видове тоналности. Разновидности на мажорния и минорния лад: натурален, хармоничен, мелодичен и бихармоничен вид. Пентатоника. Старинни ладове.

4. Прости диатонични и хроматични интервали – мелодични и хармонични. Видове движения при двуглас. Валдхорнов ред при интервалите.
5. Видове квинтакорди и техните обръщения. Доминантов септакорд и обръщенията му.
6. Обозначения на италиански език на видовете темпа и отклонения. Динамика и динамични знаци. Украшения. Основни знаци за съкращения в нотописа.

- **Учебно съдържание по „Хармония“:**

Теоретични знания и практически задачи, които включват:

1. Четиригласен строеж и свързване на акордите. Главни и второстепенни тризвучия. Четиризвучия на II, V и VII степени. Разрешения на доминантовото четиризвучие.
2. Ладово-хармонични функции на акордите. Класическа функционална логика.
3. Диатонична секвенция.
4. Каденци – видове според акордов състав, хармоническо и мелодическо положение и метричен момент.
5. Неакордови (чужди) тонове. Характерни акорди под влияние на старите и едноименните тоналности.
6. Отклонение от тоналността и диатонична модуляция.

Дейностите, свързани с практическите задачи, включват:

1. Хармонизиране на четиритактово построение при зададени мелодия в сопран или цифрован бас с диатонични тризвучия и четиризвучия на II, V и VII степени (без чужди тонове) в тоналности до 3 знака включително и размер 3/4 или 4/4.
2. Хармоничен анализ, основан на учебното съдържание.

- **Учебно съдържание по „Музикални форми“.**

Теоретични въпроси и практически задачи по темите:

1. Музикална форма и жанр.
2. Музикално-изразни средства.
3. Музикална тема. Определяне на границата и структурата на музикалната тема.
4. Основни формообразуващи принципи и части на формата.
5. Период. Части на периода. Видове.
6. Прости форми. Видове, буквени схеми.
7. Вариационна форма.
8. Сложни форми: сложна триделна форма, рондо, сонатна форма. Особени случаи на сонатната форма.

- **Учебно съдържание по „История на музиката“:**

Първи модул:

Учебното съдържание към Първия модул от теста включва теоретични знания за творчеството на българските композитори от Първо и Второ поколение – Е. Манолов, П.

Пипков, Н. Атанасов, Д. Христов, Маестро Г. Атанасов, П. Стайнов, П. Владигеров, В. Стоянов, М. Големинов, Л. Пипков, Ф. Кутев, П. Хаджиев.

Втори модул:

Учебното съдържание към Комплексна слухова задача от Втория модул на теста включва теоретични знания за творчеството и епохата, в която живеят и творят композиторите: Й. С. Бах, Фр. Хендел, Й. Хайдн, В. А. Моцарт, Л. ван Бетовен, Фр. Шуберт, Ф. Менделсон, Р. Шуман, Й. Брамс, Ф. Шопен, Ф. Лист, П. И. Чайковски.

В. Трети модул:

Въпрос за писмен отговор по „Български музикален фолклор“:

Въпрос № 1. Класификация на българските народни песни по тематика и по функция.

- Класификация на песните по тематика. – 12 т
- Класификация на песните по функция. – 10 т.

Въпрос № 2. Обичайно-обредна система. Празник, обичай, обред.

Символи в народната обредност.

- Зимни, пролетни, летни, есенни обичаи и песните, свързани с тях (коледуване, ладуване, Сирни заговезни (кукери), лазаруване, нестинарство, Калушари, Пеперуда, Герман) – 12 т.
- Семейна обредност – обичаи при раждане , женитба и смърт. – 10 т.

Въпрос № 3. Метроритмични особености на българската народна музика. Класификация на метрумите и размерите.

- Прости размери – 4 т.
- Сложни размери – 6 т.
- Комбинирани метрични групи и хетерометрични редици – 6 т.
- Безмензурни народни песни и инструментални мелодии – 6 т.

Въпрос № 4. Мелодични особености в българския музикален фолклор.

- Пентатоника – видове и разпространението им. – 5 т.
- Диатоника. Стари ладове – видове и разпространението им в диалектните области. – 7 т.
- Хроматика – видове маками и тяхното разпространение в диалектните области. – 7 т.
- Енхармоника – 3 т.

Въпрос № 5. Българска народна органология.

- Аерофонни инструменти: кавал, гайда, зурна, двойка – 10 т.
- Кордофонни инструменти: гъдулка, тамбура – 8 т.
- Мембранофонни и идиофонни инструменти: тъпан, дайре – 4 т.

Въпрос № 6. Музикално-фолклорни диалекти в България. Средна Северна, Североизточна България и Добруджа.

- Музикалният фолклор на Средна Северна и Североизточна България: граници, поминък, обичаи, видове песни, мелодичен и ладов строеж, метроритмика, традиционни народни музикални инструменти, характерни танци, известни изпълнители. – 12 т.
- Музикалният фолклор на Добруджа – видове песни, метроритмика, танцов фолклор, традиционни народни музикални инструменти, известни изпълнители. – 10 т.

Въпрос № 7. Музикално-фолклорни диалекти в България. Средна Западна България и Пазарджишко – Ихтиманска област.

- Средна Западна България: граници, поминък, население, видове песни, метроритмика, мелодичен и ладов строеж, изпълнителски стил, шопски двуглас, орнаментика, танцов фолклор, традиционни музикални инструменти, известни изпълнители. – 12 т.
- Пазарджишко – Ихтиманска област: граници, поминък, музикален фолклор, изпълнителски стил, традиционни музикални инструменти, известни изпълнители. – 10 т.

Въпрос № 8. Музикално-фолклорни диалекти в България. Музикалният фолклор на Северозападна България и Родопите.

- Музикалният фолклор на Северозападна България: граници, население, поминък, видове песни (песни „припевки“), мелодичен и ладов строеж, метроритмика, традиционни народни музикални инструменти, танцов фолклор, известни изпълнители. – 11 т.
- Родопска музикално – фолклорна област: граници, поминък, население, обичаи, видове песни, орнаментика, изпълнителски стил, танцов фолклор, традиционни народни музикални инструменти, известни изпълнители. Неделински двуглас. – 11 т.

Въпрос № 9. Музикално-фолклорни диалекти в България. Тракия и Странджа.

- Тракийска музикално – фолклорна област: граници, население, обичаи, видове песни, метроритмика, орнаментика, мелодичен и ладов строеж, изпълнителски стил, танцов фолклор, традиционни народни музикални инструменти, известни изпълнители. – 12 т.
- Странджанска музикално – фолклорна област: граници, население, обичаи, видове песни, орнаментика, изпълнителски стил, танцов фолклор, традиционни народни музикални инструменти, известни изпълнители. – 10 т.

Въпрос № 10. Музикално-фолклорни диалекти в България. Пиринска фолклорна област и Средногорие.

- Пиринска музикално – фолклорна област: граници, население, видове песни, метроритмика, мелодичен и ладов строеж, видове песни (песни „ на ачане“

- и песни „на високо“), изпълнителски стил, танцов фолклор, традиционни народни музикални инструменти, известни изпълнители. – 12 т.
- Музикалният фолклор на Средногорието. – 10 т.

Забележка: Разпределението на точките се отнася за критерия „Степен на обхващане на проблематиката“ – 22 т.

VI. РЕПЕРТОАРНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

VI.1. Професия „Музикант-инструменталист“(народни музикални инструменти)

Специалност “Гайда”

1. Един етюд по избор от сборниците “Етюди за гайда и кавал” – Милчо Василев или „Технически упражнения за гайда” – Мария Стоянова
2. Безмензурна мелодия с ручило от изучавания материал по избор от репертоара на известни майстори – гайдари
3. Авторска пиеса на зрелостника, нотирана и представена на комисията
4. Задължителна пиеса със съпровод на пиано по избор на зрелостника между Н. Стойков – “Ръченица”; Л. Досев – “Калоферска ръченица” или друга с подобна трудност на изпълнение по избор на преподавателя
5. Изпълнение на пет пиеси в различни размери от изучавания материал

Специалност “Кавал”

1. Етюд от сборника “Етюди за народни инструменти” – Милчо Василев
2. Безмензурна мелодия от изучавания материал
3. Авторска пиеса на зрелостника, нотирана и представена на комисията
4. Задължителна пиеса със съпровод по избор на зрелостника между “Любила Сафета” – Любен Досев и „Караджовски мелодии” - Милчо Василев
5. Изпълнение на пет пиеси в различни размери

Специалност “Гъдулка”

1. Етюд от сборника “Етюди за гъдулка” – Тодор Киров
2. Безмензурна мелодия от изучавания материал
3. Авторска пиеса на зрелостника, нотирана и представена на комисията
4. Задължителна пиеса със съпровод на пиано – “Сватбарска ръченица”
5. Изпълнение на пет пиеси в различни размери

Специалност “Тамбура”

1. Етюд от сборника “Етюди за тамбура” – Тодор Киров, Тодор Кортелев
2. Автентична мелодия от Пиринския край
3. Задължителна пиеса – Ангел Димитров - “Право хоро”
4. Задължителна пиеса със съпровод “Бучемиш”от сборника “Пиеси за тамбура и

пиано” – Костадин Бураджиев

5. Авторска пиеса на зрелостника, нотирана и представена на комисията
6. Четири пиеси в различни размери от изучавания материал

Забележка: Репертоарът за всички специалности се изпълнява наизуст. Авторските пиеси се представят на комисията пет дни преди изпита.

VI.2. Професия „Музикант-вокалист” (специалност народно пеене)

Специалност „Народно пеене“

1. Безмензурна песен от областта на кандидата със съпровод
2. Хороводна песен от друга фолклорна област със съпровод
3. Представяне на 10 дешифрирани песни на зрелостната комисия /5 безмензурни и 5 хороводни/. Изпяване на 4 от тях /2 безмензурни и 2 хороводни посочени от комисията/
4. Представяне на 6 дешифрирани песни, които да са личен репертоар (издирени от информатори, от сборници, варианти или авторски), като поне една от тях е безмензурна. Изпълнение на две от тях - хороводна и безмензурна, посочени от комисията. Песните да са подредени в папка.
5. Представяне на репертоарен сборник, включващ песни с нотен и словесен текст, изучени през всичките години на обучение. Песните не се изпълняват.

Забележка: Репертоарът за специалност „Народно пеене“ се изпълнява наизуст. Дешифрираните песни се представят на комисията пет дни преди провеждане на изпита.

VII. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Елементарна теория на музиката – П. Хаджиев, изд.Музика, 2004.
2. Обща теория на музиката – К. Константинов, изд. Наука и изкуство 1960.
3. Курс теории музика – А.Островски, изд.Музика,1988.
4. Теория на музикалните елементи. Тестове.- Р. Дюлгерова - Пръвчева, НБУ София, 2007.
5. Задачи и упражнения по елементарна теория – П.Минчева, изд. Balkanota, 2010.
6. Хаджиев П.,Учебник по хармония за средните музикални училища,1976.
7. Райчев А., Хармония, учебник за БДК,1974.
8. Елиезер Б., Задачи по хармония,1976.
9. Елиезер Б., Задачи по цифрован бас,1982.
10. Стоянов П.,Хармония, 2010.
11. Аврамов Е.,Ръководство по практика на хармоничния анализ, I и II ч.,1975.
12. Белтрандо-Патие, Мари-Клер. История на музиката. Ч. 1. С.: Музика, 1997.
13. Белтрандо-Патие, Мари-Клер. История на музиката. Ч. 2. С.: Музика, 1999.
14. Крачева, Л. Творци и творби. Част първа. С.: Марс, 2006.
15. Крачева, Л. Творци и творби. Част втора. С.: Марс, 2010.

16. Крачева, Л. Българската музикална култура. От древността до наши дни. С.: Марс, 2008.
17. Стоянов, П., Музикален анализ. С., ДИ „Наука и изкуство“,1969.
18. Стоянов, П., Музикален анализ, I и II ч., С., Музика, 1993 и 1995.
19. Мазель, Л.,Цукерман, В. Анализ музыкальных произведений. М.,1967.
20. Способин, И. Музыкальная форма.М. Музыка,1980.
21. Брашованова, Л., Стоянов, П., Хрестоматия по музикална литература с анализи, С., Наука и изкуство, 1972.